

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt - kr.
Félévre 5 : 50 :
Negyedévre 2 : 50 :
Egy órára 1 : :
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:

Más hasábos poszt sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű többesőr hirdetések alkú szerint jutányos áron vételnek fel.

Német nemzeti szellem és illoyalítás.

Ezzel a két váddal illeti a közoktatási miniszterium hivatalos közlönye a magyar protestantizmus egyik erős várát, a sárospataki főiskolát, mert kiadott egy német olvasókönyvet, melyet a miniszter e vádak miatt állami középiskolákban való használatra nem engedélyezett.

S annál nagyobb ez a baj, mert igen sokak véleménye szerint a második vád akkor sem állhat meg, ha az első igaznak s így az ítéletet igazságosnak elismerjük s így sokak előtt úgy tűnik fel, hogy az első csak ürügy volt, hogy a másodikat meglehessen találni.

A dolog a következő: R á c z Lajos dr. jeles filozófiai író s a sárospataki ev. ref. főiskola tanára intézete megbízásából német nyelvi olvasókönyvet szerkesztett, melyet az iskola több protestáns szaktanár bírálata után kinyomatott s a sárospataki főiskolában bevezetett, végül pedig az állami iskolákban való használatra leendő engedélyezés czeljából a vallás- és közoktatási miniszteriumban betérjesztett.

A miniszter kiadta a könyvet bírálatra Jacobi Károly budapesti tanárnak, ki egyebekben jónak tartotta a könyvet, de kifogást emelt a német nemzetiségű hangulata ellen s engedélyezését attól tette függővé, vajjon ez az irány egyezik-e a kormány intenczióival.

Fel volt tehát vetve a kérdés, öszefér-e a kormány programjával az a szellem, a melyet a sárospataki főiskola elfogadott s növendékei számára tankönyvbe foglalt. A kormány nem akart elhamarkodva ítélni, kiadta a könyvet még egy bírálónak: S c h n a b l Róbert budapesti igazgatónak, a ki ugyanazt mondta, mint Jacobi Károly, emellett talált-lapokat betöltő kisebb nagyobb hibákon kívül benne egy mondatot S c h i l l e r jellemzését II. Ferdinándról, amelyre Schnabl az illoyalítás bélyegét sütötte rá. R á c z Lajos erre viszont kijelentette, hogy ezt a jellemzést ő igaznak tartja, állítását magyar es külföldi szerzők hasonló nyilatkozataival támogatja, így folytatja:

„Igaz-e tehát a mit S c h i l l e r mond, hogy Ferdinánd órákat töltött térdepelve vallásos ájtatoskodásban? s igaz-e hogy népeit kegyetlenül bántalmazta, gyilkoltatta? Szerintem mindkettő igaz, Schiller tehát jogosan használta e kifejezéseket, én jogosan vettem azt olvasókönyvembe. Ha II. Ferdinándról, ki a magyar protestantizmust is s vele — majdnem elmondhatjuk, a ma-

gyar nemzetiséget is — szerette volna kiirtani, mást tanítanánk, a történelmet hamisítanók meg s nem lennénk méltó utódai ama dicső hősöknek, kik vérök hullása árán akadályozták meg Ferdinánd vallás- és nemzetgyilkoló terveinek keresztülvitelét s kivívták számunkra a ma is élvezett valásszabadságot s megmentették számunkra nemzeti alkotmányunkat, nemzeti létünket, Mi a történelmi igazságot soha sem elhallgatni, sem meghusítani (sic!) nem fogjuk, ha százszor megtagadja is tőlünk Schnabl h. igazgató ur az állami approbációt. Mi nem az ő felfogása, nem is a loyális parancsa, hanem mindig a magunk történelmi tényeken és adatokon nyugvó tudása szerint fogjuk vallási és politikai történelmünket tanítani — és én csak boldognak vallok magamat, hogy Schiller miatt és Schillerrel együtt kell bírálói elítélésében részesülnöm. Különben, hogy Mangold áll. approbált tankönyve loyálisabb vagy mérsékeltbb ítéletet mondana Ferdinándról, nem nagyon veszem észre.“

Erre Schnabl így felel:

„Schiller jogosan használta e kifejezéseket, én jogosan vettem át azokat olvasókönyvembe, mondja a szerző. Megengedve, hogy a mondás első része helyes, a második része — szerény véleményem szerint — annyira messze van a helyességtől, hogy kénytelen vagyok újra elfoglalni első álláspontomat s kijelenteni, hogy, ha egyetlen kifogásom sem volna az olvasókönyv ellen, addig nem tartanám engedélyezhetőnek, mg a jelzett passus előfordul benne.“

Hogy miért nem, azt így magyarázza meg: „Dr. Rác L. kollégám tudtommal nem történelmi könyvet bocsátott világra, hanem német olvasókönyvet, melyben nem szükséges am minden történelmi igazságot összegyűjteni, hanem amelybe összeválogatjuk azokat az olvasmányokat, melyeket a kitűzött célra alkalmasoknak találunk [helyes didaktikai és pedagógiai érzékünk től semmi egyéb által nem vezetettve s amelyek összeválogatásánál igenis vezesse a szerzőt az az elv, a melyet a nagy király követett, midőn fia számára szemelvényes kiadást rendeztetett a klasszikusokból . . . én pedig azt tartottam szem előtt, hogy növendékeink számára irt német olvasókönyvvel van dolgom s sem remekirokkal, sem költséggel, kik ellen legcsekélyebbet sem véték, ha tekintettel az olvasókönyv közönségére, akár az alakon, akár a tartalommal változtatok.“

Schnabl különben harmadik bírálót kért, kit a miniszter Timár Pál főgimn. tanár személyében ki is nevezett. Ez a szó alatt levő tárgyról így nyilatkozik:

„A Schiller Harmadik éves háborujából vett részlet, mely a nagy svéd király Gusztáv Adolf dicsőítését tartalmazza nem épen alkalmas arra, hogy magyar iskolai könyvben szerepeljen. Az ország egy volt uralkodójáról a szingazságot nyugodtan és higgadtan elmondani, a történelmi tanításnak meg a történelmi tankönyvnek e jogát senki sem fogja elvitatni és nem is áll senkinek sem az érdekében. A történelemben az egyéniséget a maga egészében látja maga előtt a tanuló, fény és árnyék egyenlően oszlik el. De hogy közölhet egy olvasókönyv valamely különben jeles munkából épen olyan részletet mely egy XVII. századbeli magyar királyt ellenséges, sőt határozottan igazságtalan napvilágításban mutat be? (De kriechende Audächtelei eines Ferdinand, die sich vor der Gottheit zum Wurm erniedrigt und auf dem Nachen der Mendheit tootzig einhervandelt.) Igazságtalan megvilágításban, mert Schiller II. Ferdinándtól még az őszintén vallásos érzelmet is megtagadja! [Audächtelei.] Ezen az egy helyen emlékezik meg az Olvasókönyv magyar királyról és ekkor is így!“

Végül Timár sem ajánlja e művet engedélyezésre.

Erre Rác Lajos így felel:

„Megemliti bírálóm, hogy olvasókönyvem nem mutat valamelyes haladást eddigi tankönyveinkkel szemben.“ Bevallom, hogy erre nem is törekedtem; eszembe se volt, hogy én jobbat adhassak, mint az eddigi tankönyvek. Én csak másfélét akartam adni, olyat, mely jobban hozzá simuljon a ref. tanintézetek vallásérkölcsi szelleméhez és irányához (ezért vettem fel nagyobb számban vallásos költeményeket, ezért a Lutherról és Gusztáv Adolfról szóló olvasmányokat), olyat, mely nagyobb mértékben csatlakozik az V—VI. osztály tananyagához, mint az eddigi tankönyvek (ezek más történelmi korszakból is vettek fel olvasmányt mint az illető osztályok tananyaga), olyat, mely nemcsak nyelvéhez, hanem tárgyában és szellemében is német irányu legyen (ezért vettem fel eredeti német olvasmányokat s csak olyanokat, melyek német földre, történelem-

re, népéletre vonatkoznak s a német szellemet, gondolkozást tükrözik vissza,) olyat, mely minden eddigi olvasókönyv-nél gazdagabb legyen magyarzó jegyzetben, főképp szójegyzékben, hogy a tanulók előkészületét lehetőleg megkönnyítse. Az első szempontból aztán teljesen helyén való a Gusztáv Adolfról szóló olvasmány; s a német történelemnek is örök dicsőséggel koszoruzott hőse, e mellett a protestantizmusnak védője, megmentője, tehát minderképen beillik olvasókönyvembe. Én ez olvasmányok, illetőleg Schillernek Ferdinánd magyar királyra vonatkozó megjegyzését teljesen igaznak tartom, mint azt a Schnabl Róbert bírálataira irt válaszomban kifejtettem s így e kérdésre most nem térek ki ujolag. Ugyanott előadtam azt is, hogy nekem nem volt szándékomban, elveimmel ellenkezett bármely magyar tárgy olvasmányt felvenni (erre való a magyar nyelv, irodalom, földrajz, történelem stb.) s így az említett szemrehányást is ellőzhetem.

Hogy ugy Schnabl, mint Timár lapokra terjedő hibaszorozatokat irt ki ezeken kívül a könyvből s így a miniszter azokra is alapithatta hozandó határozatát, az a vitának ily mértékben kiélesedése után teljesen háttérbe szorult, óriási hátrányára az ügynek, mert így a látszat szerint nem a könyv pedagógiai fogyatékossága vagy jelessége, hanem a német nemzeti szellemnek a középiskolába való bevezetése, hanem a közölt részlet illoyalltása volt kérdésben a miniszter döntésénél.

Mert ha e könyv pedagógiai tekintetben rossz, de az ítéletet más szempont nem zavarja, a dolog tiszta, sőt tiszta akkor is, ha még, de csak a német nemzeti szellem bevezetésének kérdése is hozzá csatlakozik, de így — mint Rác Lajos vedekezésének hangjából is kilátszik — a protestánsok, a mai — ok-

kal vagy ok nélkül, ide nem tartozik — feltűzött állapotukban arra fogják felhasználni, hogy üldöztetésük bizonyítékát lássa benne mindenki s nem fog senki arról beszélni, heyses-e magyar tankönyvben megismertetni és terjeszteni a német szellemet, hanem csak arról, szabad-e a gimnáziumban a történelmi órák kivül fejtegetni a történelmi igazságokat.

Pedig az első kérdés nem kevésbé fontos, mint a második s megvagyunk győződve, hogy a minisztert az első kérdés megfontolása is vezette akkor, mikor a bírálókat és ellenészrevételek alapján a könyvet állami középiskolák használatára nem engedélyezte s így kimondta — egyebek mellett — hogy a német nemzeti szellem terjesztése nem való a magyar középiskolába.

S ez magában helyes is, mert ifjaink még a magyar nemzeti szellemet is csak most kezdik ismerni, mi lenne belőlük, ha a német levegővel telítlenök fogékony lelkeket?!

Épen most jelent meg egy röpirat, mely bizonyítja, hogy már ma is márkában tart bennünket a német, épen a vallásos összeköttetésre támaszkodva s most — mert Rác Lajos épen ezt teszi — a vallásos összetartozás nagyobb kitüntetéssel végett oly olvasmányokat ad a protestáns ifju kezébe, hogy az abból a németeknek nemcsak vallásosságát, de nemzeti büszkeségét is kiérzi s csak egy hajsza válaszolja el attól, hogy azt gondolja: ime az én vallásom szépségének, magasztosságának gyökere ebből a német nemzeti szellemből táplálkozik!

Lehet a Rác Lajos irányát vitatni, de nálunk ma, mikor épen a nemzeti konszolidáció munkáját végezzük, lehetetlen próbát tenni vele.

Ez a Rác Lajos könyvének óriási veszedelme s ezért nem volt felesleges a dolognak ezt az oldalát megvilágítani,

mert felös, hogy a másik még igen sok port fog felverni s amellet ez teljesen elhomályosulva, pedig — lehet — hogy épen ez volt az engedélyezés megtagadásának oka, (nem pedig az illoyallítás.

Mindenesetre kár volt a miniszteriumnak harmadik bírálól is állami tanárt választani s mindenesetre feltűnő dolog, hogy e tekintetben olyan érzékenyek a mi állami tanárainak, mint azt Schnabl szavai mutatják, ki a loyaltás címén még az eredeti szöveget is kész megváltoztatni.

Pedig tudhatná, hogy a szöveg változtatás nem sokat ér, mert valaha a Kossuth-nótát is csak ezzel a szöveggel lehetett énekelni:

„Tatár Péter nagy naptára
Szerkesztette Fribeisz István!“
mégis fennmaradt!

Fejő.

Debreczen, augusztus 9.

A községi közigazgatási tanfolyam.
M. N. jelenü, hogy a községi közigazgatási tanfolyam szervezése Budapesten is, a vidéken is annyira előrehaladt, hogy szeptember 1-én megkezdődik a községi kioktatás. A végrehajtási rendelet, valamint főként a tananyag végleges megállapítása végett augusztus 9-én a belügyminiszteriumban Gulner Gyula államtitkár elnökségével az összes érdekelt miniszteriumok képviselőinek, valamint a központi igazgatónak és az országos községi központi jegyző egyesület elnökének részvételével szaktanácskozás van. A tanfolyamra beiratkozás az igazgatónál történik szeptember 1-5-ig. A tandíj 40 korona lesz egész évre, mely összeg felévi részletben (20 korona) fizetendő. A szegénysorsu és jómagaviseletű, szorgalmas hallgatók tandíjengedésben sőt állami ösztöndíjban is részesülnek. A hol sikerül internátust felállítani, ott a stipendium fejében a hallgató természetben kap ellátást (élelmezést és lakást.) Az összes szükséges tudnivalókról részletes szabályrendeletet dolgozott ki a belügyminiszterium. Ezt a rendeletet nemcsak hivatalosan közze fogják tenni. — Az állami ösztöndíjakról a jövő évi költségvetésben gon-

A gainai leányvásár.

A »Debreczen« tárczája.

A festői fekvésű gainai hegyen, melynél négy vármegye — Bihar, Arad, Hunyad és Torda-Aranyos — ölelik zik, most tartotta meg a közeli és távoli vidék oláh fiatalága a híres leányvásárt. Régmúlt időkben fennmaradt érdekes romantika ez, mely a modern kor kulturájával szemben is megtartotta bizarr eredetiségét.

Az egymástól távolos falvak oláh lakossága minden esztendőben összegyűl a gainai hegy tetején — a házassulandó legények itt szemelik ki jövődöbeli életársukat. Számátlan házasság szövődik ebben a sokadalomban amelyet valóban helyesen neveznek leányvásárnak.

A turisták messze földről özönével tódulnak ilyenkor a gainai hegyre, hogy a leányvásár tarka-barka, érdekes látványában gyönyörködhessenek. Az egyik kiránduló így irta le a festői szépségű utat.

Gyönyörű éjünk volt. Az esteli nedves, hideg levegőt éjfélt után langyos, száraz áramlat váltotta fel, amely csak úgy kínálta a pihenést. Még messze járt a hajnal.

Éjfélt utáni egy óra s mi már mindnyájan talpon utunk. A halmágyi vendéglő előtt kísérteties fényben szekerek és lovak egész serege állt. Az indulók nagyobb számban turisták voltak, akik vidám hangulathoz készültek elő a hosszú, de érdekes utra.

Dr. Schmedt János, az arad hegyvidéki turista egyesület főtitkára volt a vezetőnk, ki harsány hangon osztotta ki parancsait. Felültünk k lóra, szekerekre. Még egy két kenyérszörtyés, egy két utasítás s megindul a menet abban az irányban, a hol a gainai hegyecsúcs fekszik. Elöl a férfiak, azután az asszonyok és a leányok haladtak nemesvérű dákpárikon.

Az első két óra az éj sötétjében egyhangú és álmos volt, de nemsokára jelentkeztek a reggel előbírnoke: a láthatáron feltűnt az első piros csik. Majd utána a többi piros sáv, habár a nap még messze volt az occeánok alatt. Egyre erősebb lett a fény, rózsaszínbe olvadt át az éjjeli szürkesség s a távoli hegyek mögül már sejtette közeledését az ég koronája a nap.

A hegyek szívébe hatoló turista fáradságát nem sejtett gazdag élvezet jutalmazta. Az éj sötétjéből kibontakozó kép úgy tűnt elő, mintha az ezerfés sugaraknak letükrözött panorámája lett volna.

A vadregényes völgyek virágokkal himzett zöld köpenye hangulatot keltő színekben pompázott s a völgy két oldalán szinpadifalak gyacánt emelkednek a magasba a fantasztikus alakú kősziklák, melyek él-sen elűtnek a háttérben mozgó fenyvesektől. Hegyszorosból platóra, majd keskeny hegygirinczre kerülünk fel, ahol a szikla zátonyok egész raja lép utunkba. Majd egy virágos völgyön, nemsokára egy zerguzos hegyhátra kell kapaszkodnunk.

A halmágyi csúcsok lassankint eltűnedeznek a ködben, Gaina pedig mindjobban közeledik.

A tövölgyi menenékháznál töltött rövid pihenő után haladunk a Kis-Gaina sziklás lábához, ahol hosszabb pihenőt tartunk és megreggelizünk.

Az utolsó árnyas hely a Kis-Gaina hűs ligete, melyből kiérve, táruel élenk a négy megye: Torda-Aranyos, Bihar, Arad és Hunyad sarkallo pontjai: a festői Gaina. Itt kezdődik az 1485 méter magas hegy megmásázása.

Az itt feltáruelő kepet már a tulsó oldalról lehet látni. A déli platót ezer meg ezer ember hullámzó sokadalma foglalja el. Ez a leányvásár színhelye. — Messze falvak fiatalja öregje gyűlt össze itt találkozóra: sokan sá-tort is építettek s valóságos Laczikonyha tarul az ember szemé elé. A vidék fiatal fátai keletiesen tarka ruhában jelentek meg a csábító mosolyal, villogó szemekkel kellekik magukat a hűtiszta, czifrára varrt gyolcs ingben ékeskedő legények előtt.

Némelyik leány még a kelegyjét is magával hozta mutatába. Ha egy-egy legénynek megtetszik valamelyik leány, nyomban odatoppant hozzá és vidám beszélgetésbe elegendik vele, mintha már Isten tudja mióta ismernek egymást. A leány szülei nyomban érdeklődni kezdenek ilyenkor a legény vagyoni állapota felől s nem egyszer megesik, hogy félőrai ismerőség után, már az esküvő napjában is megállapodnak.

Itt-ott tüzzel járnak a nemzeti tánczot a

doskodnak. A tanfolyamokra kinevezendő tanárok egy évre kapnak megbízást: ha beválnak, a következő évben is igen szívesen alkalmaznak őket. A tanárok féltékeny tiszteletdíjban részesülnek a heti óraszám arányában. A ki hetenkint egy órát ad, annak féltékeny 60 frt. tiszteletdíj jár. A ki három órát ad, az ennek háromszorosával számított díjat kap. A tanárokat a közigazgatási gyakorlati férfiak sorából szemelik ki, mivel a tanfolyam főként gyakorlati irányú. Erre való tekintetből, amennyiben a tanárok többnyire hivatalbeli férfiak lesznek s így napközben hivatalos teendőikkel vannak elfoglalva, de meg hogy maguk a hallgatók is napközben némi mellékfoglalkozást vállalhassanak és így mellékkérésre tehessenek szert: az előadásokat a nap legalkalmasabb óraiban, valószínűleg reggel, vagy késő délután tartják meg.

Szlávy József.

A magyar szent korona őrzője, a főrendiház alelnöke, érkenézi és ohányi Szlávy József, volt magyar miniszterelnök, kereskedelmi miniszter és közpénzügyminiszter, azonkívül számos nagy dignitásos viselője ma reggel, mintegy Aranyos-Maróthról érkezett táviratunk jelenti, zsitva-ujfalusi birtokán nyolcvan éves korában meghalt.

Az államalkotás és az alkotmányos éra nevezetes korszakában ez az államférfi munkásságát vállalt s földadatának mindenkor hazafias lelkiismeretességgel törekedett eleget tenni. Nevét a bíráló historikus nem hozza kapcsolatba korszakos alkotásokkal bár egy némely uri kényelmet kedvelő vonást is följegyez róla, de meghajol önzetlensége előtt s mint ritka tulajdonságot konstataálja, hogy fényes emelkedésben gazdag pályáján nem toltá hivatalnal előtérbe egyéniségét, hanem vált, míg előszólitják oda, a hol szükség volt rá.

Birtokos köznemes családból származott, a melynek tagjai a tizenhetedik század végén kezdték szerepelni a magyar közéletben. Apja katonasorvos volt, s fiát, a ki 1818. november 23-án Győrött született a Terézianumba íratta. A bécsi iskolából udvari szolgálatba került az ifjú Szlávy, majd 1846-ban Budapestre helyezték, mint a magyar udvari kamara titkárát.

A szabadságharc kitörésekor Kossuth Lajos az oraviczai bányák igazgatójává nevezte ki, de onnan elűzte az osztrák sereg

mire Szlávy Duschek titkára lett. Később újra visszament Oraviczara mint bányabiztos s ott maradt a szabadságharc után is. Az osztrákok öt évi fogságra ítélték, ebből kettőt kitöltött s 1861-ig visszavonultan élt. A provizóriumig tanácsos volt a helytartótanácsnál, majd 1865-ben Biharmegye főispánja lett.

A kiegyezés negy munkájában nem volt része, bár ez évben képviselő, sőt belügyi államtitkár lett Wenckheim Béla mellett. Két évvel utóbb kereskedelmi miniszter lett a Lónyai kabinetben, majd ő váltja föl 1872. deczember 4-én Lónyait a miniszterelnöki székben is. 15 hónapig volt az ország első tisztviselője, és a Deák-párt az ő uralma alatt gyengült el annyira a Tisza által vezetett ellenzék támadásai alatt.

Mint valóságos belső titkos tanácsos és a Lipót-rend nagykeresztese hagyta oda a miniszterelnökséget s akkor hat évi pihenő után 1879. ápr. 3-án a képviselőház elnöke lett. A következő évben közös pénzügyminiszternek nevezték ki, majd 1882-ben megkapta a Szent István rend nagykeresztjét s 1882 nov. 30-án koronáozdott s a főrendiház alelnökévé nevezte ki az uralkodó.

Vay Miklós báró elnök halála után elnöke lett a főrendiháznak s ez állásától csak negy év előtt, 1886 nov. 27-én mentette föl legteljesebb elismerése mellett a király. Szlávy József 1884-ben a tudományos akadémia igazgatóságának is tagja lett.

Társaséletünkben nem volt nagy szerepe Zarkozott ember volt s agglegény sorban érte utól a halál.

Viszik a halottat.

— Az olasz király temetése. —

Budapest, aug. 9.

Róma felé dübörög már a gyászvonat, a mely I. Umberto király holttestét viszi, hogy holnap örök pihenőre tegyék a Patheonban Margit királyné és a királyi család összes tagjai már ezt a vonatot meylezőleg érkeztek az örök városból, a melynek népe a tisztelet és részvét néma jelével fogadta őket. A gyász, a mely a királyi székhelyen kifejezésre jut, impozáns és megható. Belevégül annak a mély felháborobásnak gérzete is, a mely a gaz merénylei elkövetése óta napról-napára fokozódik.

Alkálvária vá lett monzai kastély csendes már. Eikől öztől belőle a vigág, az elevenesség. Becsukták kapuit, a ha ottas szobából kápolna lesz és örök emlékeztetője a végzetes esetnek. Vallják a merénylőt, de ez makacs,

konok és a megbánásnak semmi jele sem mutatkozik rajta.

A mai nap eseményeit következő távirataink mutatják:

A temetés előtt.

Róma, aug.

A temetésen a savoyai ház összes tagjai részt vesznek, kivéve Klotild hercegnőt, Umberto király nővérét. A hercegnő nyanyis rendkívül bigott és Még Róma elfoglalásának hírére megfogadta, hogy a meddig Róma nem lesz a papáé, addig be nem teszi lábát az örök városba. A hercegnő 1870 óta egyszer szegte meg ezt a fogadalmát, akkor, midőn ferje, Napoleon Jeromos Rómában megbetegedett és meghalt. Klotild hercegnő akkor betegágyához sietett, előbb azonban engedélyt kért a papától.

A hercegnőt a temetésen fia, Napoleon Viktor fogja képviselni, a ki Brüsszélből Rómába érkezett.

Róma, aug. 8.

Azt a vaggont, amelyben Umberto király holtteste vagy, fekete posztóval van bevonva és tűzveszedelem ellen impregnáltak. A vaggon belsége vörös selyemmel és bársonnyal van bevonva és aranyrojtokkal díszítve. A kata alk körül, a melyen a koporsó van, négy vaskandelláber áll.

A díszőrséget négy gyalogvörtes végzi. A ló, mely holnap a király koporsóját követni fogja, az Umberto Landrée nevű kedvencz lova. Az előkelő társaság hölgyeinek legnagyobb része gyászt visel. A fürdőkről érkezett jelentések szerint ott is követik e példát.

Szent-Pétervár, aug. 8.

Péter Nikolaievics nagy herceg és ujeje mint rokonok mentek Rómába Umberto király temetésére, mert a nagyhercegné Heléna királynénak a testvére.

A czár Bariatinski herceg és báró Frederiks a czár első hadsegéde fogja képviselni a temetésen. Bariatinski herceg a czár sajátkezű levelét vitte V i k t o r Emánuel királynak.

Az új királyról.

Monza, aug. 8.

Saracco miniszterelnök beszélt hogy III. Viktor Emánuel proklamációját kétszer kellett leiratni, mert az új király olyan hangulatba volt, hogy az elsőt így írta alá:

Principe Vittorio di Savoia.

(Viktor savoyai herceg.)

Saracco vette észre a tévedést, mire a király banatában is elmosolyodott és azután így szólt:

sallengős ruhájú leányok a felbokrétázott legényekkel, kiknek vidám kurjongatását alig győzik vissza verni a viaszhang szülő bércek. A tánczhoz való muzsikában a csimpolya és a havasi kürt viszik a főszerepet.

A Gaina tetejéről parját ritkító látvány tárul a szem elé. — Mind megannyi elragadó részlet, mi állandóan leköti a figyelmet. Középen az Alsó és Felső Vidra, Körözsébánya, Brad, Alvacza-fürdő, messzebb terjedelmes előhegység leplezgeti a Hargitták regényes szikla csoportjait, mögötte a gyergyói havasokat és a Retyezátot.

Az alatt hullámozó hegytengorból egy szélesen idomult kő-kolosszus, a Vulkán emelkedik a magasba, emberi arcához hasonló alakulással arczéiben fordul az ég felé és tétongó szájjal lenyeléssel fenyegeti a hegyeket. A regé szerint ez ama kövé vált óriás a ki a — A Gaina története egyébként is tele van romantikával. — Valóban poétikus a következő néprege, a mely a leány vásár eredetéről szól:

A Gaina hegy tetején élt egy jószágos, világszép tündér, kinek fényes palotája messze messze vidékekre ellátszott. Távol országokból évenkint sok dőlczeg királyfi kereste fel és kérte meg a kezét; de ő tündéri voltáról egyi kért sem akart lemondani, mivel az örökifju-

a környék szegény eladó leányait gazdag hozományban részesíthette, mert jól ismerte a férfiak szívét, tudta, hogy a férfiakat a házasságnál legfőképpen a haszonlesés, és önérdék vezérli.

Ezért minden ferjhez menő leány ha udvarát meglátogatta, egy szép szinarany tojást kapott ajándéka. Igen, mert a tündérnek egy olyan aranytollu tyukja volt, mely mindennap három szinarany tojást tojt. Persze nyomban hire futamodott ennek s három mőclegény abban egyezett meg, hogy az aranytollu tyukot, bármi áron ellopják.

Hogy pedig a gyanut elkerüljék, mindhárom leányuk öltözködött, s azonképpen kért bebocsátatást. A tündérpalota felszemé vén kapusa gyánutlanul nyitott kaput előttük, s amint a tündér meghallotta, hogy három eladóleány érkezett, megparancsolta, hogy hozományul mindeniknek egy-egy arany tojást adjonak.

A vén majorosné, akire az aranytollu tyuk bízva volt, a tilalom ellenére három al-leányt az arany ketreczben ülő tyukot is megmutatta! de csakhamar keserűen lakolt balgaságáért, mivel a két legény rárontott a majorosnéra, megkötözték őt, betömték a száját, miközben a harmadik tolvaj az aranytollu tyukot a ketreczből kikapta. Csak akkor

látták, hogy az egyik sarokban egy szakajtó kosár arany tojás hever. Azt is felkapták a tolvajok s nyomban az asszonyra zártak a félszer ajtaját. azután futásnak eredtek, de mert a tyuk a tolvaj hóna alatt elrikkantotta magát, nyilvánvaló lett a lopás.

Az örök nyomban megfújták a vészkürtöket, mire egy csapat lovas iramodott utánuk, de mert időközben az est is beállott, a tolvajokat nem sikerült elfogniok. Hanem az egyik tolvaj a kosarat futás közben az Aranyos partján elejtette, mire a széttört tojásokat a folyó hullámai elkapták, de az arany tyuk az övék lett s közös akarattal egy barlangba zárták, ahonnan még sokáig kihallatszó kodácsolása.

A csodaszép tündér eközben az emberek halátlansága miatt nagy búba mérült és némsokára végképp elhagyta palotáját, melyet azután földig leromboltatott? de azóta az aranyos folyó mindig aranyfövényt hord medrében s e vidék hegyeiben aranyat bányásznak, sőt azt mondják, hogy a Gaina hegy csucsán is sok időn át a sziklak között aranytojásokat talált a nép, s a nép hite szerint ez idő óta verődnek össze a hazasulandó ifjak és eladólányok.

emberek. Nem veszik észre, hogy a debreczeni piacon annyi a rossz éretlen gyümölcs a mennyit még egy évben sem hoztak Debreczen piacára. Ez az oka annak, hogy a városban szinte kezd járvány lenni a vérhas. Nem lenne jó az orvos uraknak naponként egy kis sétát tenni a piacon, s az éretlen gyümölcsök özönét egyszerűen konfiskálni?

*** Felpozott oláh pap.** B i k s z á d r ó l írják a következőket:

Nagy és díszes ünnepély színhelye volt a hó 5-én Bikszád. A két év előtt teljesen leégett és újraépített Szent-Bazilról elnevezett gör. kath. zárdát szentelték fel. Az ünnepély stentisztelettel vette kezdetét, a melyet Fehér Emánuel ungvári kanonok czelebrált. A keresztapai és keresztanyai tisztet Széll Kálmán miniszterelnök és neje fogadták el, a kinek képviselőiben gróf Hugonay főispán jelent meg. — Az ünnepélyen jelen voltak a vármegye összes notabilitásai, — az A v a s s á g oroszhitű papjai és községeinek küldött-segei.

Az istentisztelet után a társaság diszlokomához ült.

Vidám hangulat közepett érkezett meg a pápa sürgönyi áldása, a melyet Pasztory rendfőnök olvasott föl gyönyörű beszéd kíséretében végül a pápa egészségére üritette poharát. A beszéd elhangzása után gróf Hugonay főispán a királyra mondott feköszöntőt. Gabris Kelemen páter, a rend titkára a rend főnökére üritette poharát, kiemelve ennek kiváló hazafiasságát. Ezután olyan törtélmény jelenet következett, mely megzavarta a szép ünnepély harmóniáját.

Ugyanis az ünnepélyen a tartózi oláh pápa Drengyan László, mint gör. kath. lelkész hivatalosan vett részt. Ez a magyarfaló dákóroman, ki annak előtte Lukacsy, hírhedt laczfalusi pap mellett káplánkodott és hazaelenes üzemlért később a megye egyik legjobb plébániáját nyerte el, mindenáron meg akarta zavarni a hazafias ünnepélyt. Már Gábor Kelemen beszéde alatt is sértő megjegyzéseket tett és mikor a beszéd végeztével a zenekar a himnuszra zendített rá, helyéről felállva a zene felé fordult. kiköpött és hangosan azt mondta:

— Csak fujjátok, én nem kérek belőle! mire eltávozott.

Termézetes, hogy ez a sértős nem maradt megtorlás nélkül, mert dr. Ember Elemér gyorsan utána sietett, a pápa uramat az isten szabad ege alatt: mi fujjuk, te meg rőfögi! szavak közrebocsátása mellett igaz magyarosan pofonvágtá.

A pápa ezek után jonak látta hamar kezeket oldani, mert az ünnepélyen résztvett oroszhitű, — de nyelvben magyar parasztnak neszét véve a dolognak, az amugy is gyűlölt pápa keresésére indult k, hogy a magyar hazáránti tiszteltre megtanithassak.

*** Egyházmegyei közgyűlés.** Tizenkét év leforgása után a tiszavideki ágost. hitv. ev. egyházmegye ismét Szatmáron tartja meg rendes évi közgyűlését. A gyűlés ma vette kezdetét s holnap nyer hefejezést dr. Meskó László országgyűlési képviselő, egyházmegyei felügyelő és Materny Lajos debreczeni főesperes társelnöklése mellett. A tárgysorozat főbb pontjai: Az esp. felügyelő megnyitó beszéde s a főesperes évi jelentése. Zsedényi ösztöndíjra jelölés. Az esp. számvéviszék jelentése az esp. pénztárakról. Tanügyi jelentés. Az esp. tanító-egyesület alapszabályai. Farbak József síremléke felállításáról jelentés. A Luther-társaság felhívása. A közgyűlést az evang. templomban tartják. Szerdán este a régi kaszinóban Kudla vendéglőjében találkozó, csütörtökön pedig 1 órakor a L ö v ö l d e k e r t b e n közeled lesz.

*** Dal és zeneestély.** A m, kir. államvasutak gépjárműhelyében fennálló »Egyetértés« dal- és zene gyűlet évi szeptember 1-én nagyszabású zeneestélyt rendez a »Bika« dísztermében. Az ünnepélyen részt vesz a budapesti »Törökvis« dal egylet is, a mely egyike a főváros legjobb dalárdáinak. A ven-

degdalárda közreműködése még érdekesebbé teszi a különben is változatos programot.

*** Salamon János nótái.** Nyiregyháza E. Kovacs Gyula halála évfordulója napján történt az alábbi história.

Három huszár hadnagy, Steiger, Elekes és Jakab mulatott egy társaságban. A vendéglőben az ország egyik első primása Benczy Gyula húzta. A primásnak eszébe jutott Kovacs Gyula, a ki Salamon után őt tartotta az egész országot leghíresebb zenekar vezetőjének a ki Salamon után őt tartotta az egész ország leghíresebb zenekar vezetőjének. A Kovacs és Salamon emléke eszébe juttatta a primásnak a Salamon nótáit, rágyújtott az egyikre és húzta oly erzéssel, hogy össze rezentek tőle az erős huszarak.

— Még egy ilyen nótát Benczy Gyula minden nótáért 5 koronát kapsz. Benczy Gyula húzta a másodikot, húzta a harmadikat... A huszár tisztet elbűvölte a szép nóta, mely a jarta a szív legrejtettebb zugait. Lelkesülten adott 15 koronát Benczy Gyulának a három nótáért, Benczy csak mosolygott. Tett még hozzá 5 koronát s husz koronát küldött Nagy Gábornak a Salamon nótáért a Salamon síremlékére.

*** Nagyvárad üzletvezetőségei akar.**

A mi szomszédunk Nagyvárad több ízben feliratozott, deputációzott már a kereskedelmi miniszterhez üzletvezetőség érdekében. Eredmény azonban épen nem mutatkozott. Dacára annak, hogy H e g e d ű s Sándor ép legutóbbi nagyváradai látogatása alkalmával kiterő választ adott az üzletvezetőségre czelő nagyváradiaknak, polgármesterük ismét felvette a harcot a felállítandó üzletvezetőség mellett Legújabbán memorándumot terjesztett a törvényhatósági bizottság elé, melyben sürgeti a miniszterhez való feliratozást, s követeli Nagyváradnak üzletvezetőséget.

A memorándum meg is határozza a nagyváradai üzletvezetőség területét. Ez pedig a következő vonalakra terjedne ki:

Öcsi—Gyoma	— — — —	106 km.
Vésztő—Holód	— — — —	83 "
Várad—Veleence—Vaskóh	— — — —	106 "
Szombatság—Rogoz—Dobrest	— — — —	11 "
Ronto—Püsköfűrdő	— — — —	1 "
Kisujszálás—Dévaványa	— — — —	30 "
Kisujszállás—Kisteremne	— — — —	128 "
Biharpüspöki—Ermihályfalva	— — — —	60 "
Székegyhid—Margitta—Szilagysomlyó	— — — —	72 "
Nagykároly—Zilah	— — — —	92 "
		Összesen 917 km.

Az utolsó szó ebben a kérdésben a kereskedelemügyi miniszteré. Kíváncsian várjuk vajjon ismét elutasító választ ad-e?

*** Villamos vasut Nagyvárad és Debreczen között.** A m. kir. kereskedelemügyi miniszter tudvalevőleg már régebben engedélyt adott kisbaari Kiss Ferencz ügyvédnek és társának, hogy Nagyvárad és Debreczen közt villamos vasutat létesítsen. A vasut Debreczenből kiindulva Hosszu-Pályi Pocsaj és Kis-Szántó községek érintésével jöjjön Nagyvárad területére. A miniszter engedélye időközben lejárt s a vállalkozók kérték, hogy a meghosszabbított engedélyezze. A miniszter ma leiratot intézett Debreczen és Hajdumegyehez, melyben tudtatta, hogy a kérdéses engedélyt további egy évi időtartamra meghosszabbította. A meghosszabbítás 1901 július 1-ig szól s így kilátásunk se lehet arra, hogy rövid idő alatt megnyillik a villamos közlekedés Nagyvárad és Debreczen között.

*** Liebknecht meghalt.** Berlinből olyan hírt jelentenek, a mely a világ szociáldemokratáit nagy bánattal fogja eltölteni. Liebknecht Vilmos ma reggel 4 órakor szívszélhűdés következtében 74 éves korában meghalt. Liebknecht a szociáldemokrácia legnevesebb és legbefolyásosabb előharczója volt. A szász királyságban 1874-ben választották meg képviselőnek. A Bismarck-éra alatt érte el parlamenti tevékenységének tetőpontját, különösen

a Bismarck-rendszerrel támadó kiméletlen beszédeivel.

*** Mi ez?? Találós névrejtvény.** Wein Klein, Löw, Rosenberg, Serg, Schwarz és Silberberg, Fischer, Lotz, Goldberger, Spitzer, Klinger és Stricker. Edelmann, Falkenstein, Braunfeld, Juracskó, Berliner, Pelikán, Friedländer. Engel, Rigler: Wodianer, Schneider, Roller és Müller.

Ez, instaljuk alásan, a miskolczi magyar iparosok nevsora. Már tudniuk azoké, akiknek nevét a miskolczi Szabadság nevű újság hirdetéséből annyira, amennyibe rimbe tudjuk szedni. Nem fűzünk hozzá sok megjegyzést: ssupab azt, hogy mégis szép dolog lehet az a magyar ipar, ha olyan kis városban, mint Miskolcz, ilyen izmos magyar iparogárda van együtt.

*** Meggyilkolt urnó** Cséparól ma egy gyászjelentést kaptunk mely így hangzik:

»Domján Ádám a maga, valamint neje és gyermekei es az egész rokonság nevében fájdalommal jelenti felejthetlen testvérenek, özvegy Schweitzner Józsefné született Domján Máriaéknak 1900 évi augusztus hó 5-én delután 4 órakor életének 82-ik évében gonosz kéz általi öltét elhunytát.«

A gyászjelentésen szokatlan az olyan halál ok, mint a milyen ebben van kitüntetve. A gonosz kéz azt jelenti hogy az agg urnó gyilkosság áldozata lett. A büntényről eddig semmiféle hír nem érkezett és csakis a gyászkeretű papiros mondja el, hogy milyen sötét tragédia történt Cséparól.

*** Drága királyné ezredese és iskolája.** Belgrádból táviratozzák nekünk: Sándor király rendeletére az a szerb gyalogezred, a melynek tulajdonosnője eddig Natália királyné volt, augusztus 6-ika óta Drága királyné nevet viseli. A király elrendelte továbbá, hogy azt a felsőbb leányiskolát, a melyet Natália királyné alapított s a mely eddig az ő nevet viselte, Drága királyné nevével nevezzék el.

*** Megszökött gimnázisták.** Ó Becséről táviratozzák a budapesti főkapitányságnak hogy két odavaló fiatal gimnázista: Varju János és Varju István ellopta anyjuk négyezer koronáról szóló takarékpénztári könyvecskéjét, a pénzt azután fölvetették és három más tanuló társukkal együtt Budapestre »zöktek. Eredetileg az volt a tervük, hogy Dél-Afrikába utaznak és beállanak a bur harcosok közé. Budapestre érve fölmentek a belügyminiszteriumba, hogy ott utlevelet kérjenek, a rendőrség azonban, a melyet idejekorán értesítettek a szökésről, megakadályozta az utvevelek kiadását s most a kalandozni vágyó fiukat szülőik kívánságára O-Becsére küldik.

*** Magyariparosok Párisban.** Párisból távirják: Hegedűs Sándor keresk. min. támogatásával közel háromszáz magyar iparos és kereskedő érkezett ma reggel Párisba. — A pályaudvaron Miklós Ödön kormánybiztos helyettes, a kormánybiztossággal és Párisban levő állami alkalmazottakkal együtt fogadta az érkezőket s szakszerű vezetőkre bízva tíz csoportba osztotta őket, hogy részletes program alapján hét napi itt tartózkodásuk alatt megálathassák a szakmájukba vágó kiválóbb alkotásokat. A megérkezettek Hegedűs Sándor miniszter és Saterényi József miniszteri tanácsost hálájuk kifejezésül táviratilag üdvözölték.

* **Rendtelenségek a postán.** Több ízben tapasztaltuk már, hogy a debreczeni posta bent a városban levő levél és hírlapkiadási osztálya nem csinál lelkiismereti kérdést abból, ha egyik másik fél jogos igényét figyelmen kívül hagyja. Közelebbről kellemetlenül észleljük nap-nap után, hogy szerkesztőségünkbe járó hírlapok közül kol egyiket, hol másikat nem kapjuk meg. A sürgető kérésre az a válasz.

— Hiszeo benne van az a másik lapban is!

Felhívjuk Csath postafőnök ur szives figyelmét mindezekre, s kérjük, hogy a posta őket hangoztatott pontosságának szerezzen valóban ervényt.

ÜZLETI KÖNYVEK rendkívül **dus választékban minden versenyt kizárólag legolcsóbban kaphatók Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában, a főpostával szemben.**

Színház.

A **takácsok**. Nagyváradon. Az a sokat gunyolt pakfon város Nagyvárad egy végtelenül érdekes kísérlettel vonja magára az ország figyelmét. Derék lelkes újságírói szövetezeket s nem tekintve időt es fáradságot, elhatározták, hogy műkedvelőkkel színrehozzák Hauptmann Gerard szenzációs színművét „A takácsokat”.

A vállalkozás kissé merész de dicséretet érdemel. Erős bizonyítéka annak, hogy Nagyvárad levegője nem petyhüdt, de üde, s minden jó eszmének termelője. Az érdekes előadásról a következőket olvassuk egyik Nagyvárad lapban:

A jövő hó első napjaiban műkedvelő előadás lesz Nagyváradon.

Hauptmann Gerard világhírű darabját „A takácsokat” fogják előadni műkedvelő ipari munkások.

E darabban mintegy 100-an vesznek részt- úgy hogy az egyes felvonások végjeleneitei pl. a szociálisták felvonulása valóban frapiprozui fogják már a résztvevők nagyszámánál fogva is a közönséget.

Agarabra az ipari munkások nagy szorgalommal készülnek és már a napokban megkezdik a próákat is, hogy az előadás minden tekintetben gordülékeny, összevágó és igazán nagy hatásu leg en.

A rendezés nagy munkáját Szüts Dezső a jeles dramaturg, Biró Lajos és Ad Endre, — a kiváló színikritikusok vállalták el, kik maguk is nagy ambícióval készülnek az érdekes előadásra.

Rögtönzött hangverseny Borszéken.

— Hogy szórakoznak a debreczeniek? —

Borszék, aug. 8.

Debreczen, mely leginkább a külföldet árasztja el fürdővendégekkel, mint ha a bel földiek már oly zsufoltak volnának, hogy többet be sem fogadhatnának: egy töredék részét ide is eresztette, ide Borszékra. Pedig kedvező fekvésénél, csodáhatasu gyógyvizénél fogva, mely mindkettő együtt működve alig van betegsész, melyet meg nem gyógyítana: valóban nagyobb látogatást és pártfogást érdemelne a magyarok részéről.

Különben az erdélyi fürdők mind csakis romániai atyánkfianak köszönhetik, hogy már rég be nem adták a kulcsot és ha a románok egyszer netalán saját országukban találnának ily kaliberü üdülo helyet, akkor évek multán csak a megyei archivumokban találunk rá, hogy Transylvániában gyógyhelyek letettek.

Az itt üdülo debreczeniek közt sok kiváló a társadalom kimagasló pontján álló egyén van, de ez alkalommal csak egyet akarok ki-

emelni, illetőleg egy negyediket is, kibem szinten debreczeni **vér pezseg.**

Itt időzik ugyan's városunknak általános kedvelt zenedei tanára, a mi kedves hegedűművésznök, Fűredi (Friedman) József, ki azon elhatározással jött ide, hogy az itteni időzése alatt vonót nem vesz kezébe; az egész éven at annyira igénybe vett idegeit pihenteti es renoválja, hogy majd itthon a nala megszokott lelkiismeretességgel és ügybuzgalommal folytathassa nemes művészetét. Hegedűt sem hozott magával.

De művész tervez, két asszony végez. A többi szép asszonyok közt (itt minden asszony megszépül) van itt két fiatal, a zenéért rajongó, debreczeni szép asszony. Ezek fejkébe vették, hogy nevezett művész akarata megmástitják, megmutatják, hogy ők, mint minden asszony, csak névleg tartoznak a gyenge nemhez. És ez ügyesen szőtt taktikával fényesen sikerült. Rávettek, hogy játszek; kénytelen volt akaratauk előtt meghajolni; de kikötötte, hogy csak zártkörnek, — honorarium nélkül fog játszani.

A két asszonyka ismerősei közzül, vagy hatvan vendéget hívott meg f. hó 3-ára a fürdői táncsterembe, melyet ők finom izléssel feldíszítettek. Találtak egy zongoraművészt is, egy 15 éves fiatalban, Rosenfeld Aladarban Kolozsvárról a debreczeni néhai Rosenfeld unokájában, ki oly művészileg kezelte a billentyűket, mintha 30 évig egyebet sem tett volna. Gyönyörűen játszott kedvelt tanárunk, csodálatosan es a legoagyobb pontossággal kísérté es egyes darabokat maga is előadott fiatal barátunk. Elég dicséretet es tapsot aratott mindkettő. De szünni nem akaró tapsviharral es éljenzéssel jutalmazták Lamberterné urnót, midőn a „Rabasszony” cz. Föltéményt elszavalta.

Ezz l a rögtönzött borszéki hangversenynek vége lett. A fürdő vendégek kellemesen emlékeznek vissza annak minden részére.

Smilovits Mihály.

A képes lapokról.

„Megint valami újféle képes lapot találtak fel.”

Nem azért írok ma a képes lapokról, mintha valami nagy kifogásom lenne az ifjuság eme legújabb kedvtelése ellen. Dehogy. A lapok nagy része, ha ir erről a dologról, mindig az anyagi oldaláról fogja fel. Akár hány helyen olvastam számitgatásokat, hol bebizonyítják (?), hogy felemészti a képes levelező-lapokra kiadott pénz jövedelmük felét.

Nos hát én egészen más alapra helyezkedem. Megengedem, hogy költséges a sportnak eme neme, megengedem azt is, hogy nélküle meg lehetnének nagyon könnyen s én mégis azt állítom, hogy nagyon is helyes dolog a képes lap gyűjtés.

Bárki visszagondola néhány év elöttiekre, emlékezhetik arra, hogy mindig volt valamilyen gyűjtő szövetelye az ifuságnak. Nem akarok régi dolgokról beszélni. Csak nem rég használt levehbélyegegyűjtése volt a divat. Első pillanatra mindenki azt mondja, hogy ez nem volt költséges, nem kellett erre pénzt kiadni, tehát jóval olcsóbb kedvtelés, mint a képes-lap. Csalódik, a ki azt a hiszi. Emlékszem, annak idején egy-egy ritkább (ezt a kifejezést használtuk a becsesebb bélyegekre) bélyegért 30—40 krt is adtunk. A képes lapokból pedig a legesinosabb sem kerül ennyibe.

Ha tehát az anyagot nem vesszük figyelembe, meonyi élvezetet, gyönyört okoznak az ily lapok! Ha elővesszük azokat, miket néhány hónappal ezelőt kaptunk, mily kellemes érzés lep meg bennünket! Milyen örömmel nézegetünk egy-egy ismerős avagy ismeretlen tájat! Milyen kedves emlékek jutnak eszünkbe, midőn a rá irt néhány sort átolvassuk! Ez a gyönyör böven kárpótolja a kiadott pénzt.

Azt hiszem, nagyon is helyén való a képes lap gyűjtés s hogy mégis ellene szólnak annyian, azt csak annak tulajdonitom, hogy

az illetők annak idején gyűjteni akartak — de nem kaptak.

Szóke fűrtü lánykák, gyűjtésétek csak a képes lapokat szorgalmasan buzgón, — ha kaptok. Ernő.

Csunya eset.

Egy férfi, aki az intelligens osztályhoz tartozik, nyilvánosan, utczai botránnyal kapcsolatban megbotozött egy uri leányt, aki korbácscsal támadt rá. Ez a mai nap társadalmi szenzációja.

A kimondhatatlan csunya eset Nagy-Kikindán történt. Hiába óhajtanánk dicskrétek lenni. A szereplők neve már a nyilvánosság előtt van, Maga a verekedő férfi Balázs Jenő, a „Torontáli Hírlap” szerkesztője, irta ki lapjában, ahol elmondta a botrán előzményeit s megnevezte azt a kisasszonyt is, akit megbotozott.

Ugy van-e minden, ahogy Balázs megírja, az másodrangu kérdés. Az első ami mindenekelőtt feleletet kíván az, hogy még akkor is, ha olyan kínos helyzetbe hozza a társadalomban helyet foglaló nő a gavallér férfit, a minőbe Dávid Regina hozta Balázst: emelhet-e inzultáló kezét a férfi a nőre? Veheti-e? Mi több: veheti-e tovább, még akkor is, amikor önvédelemről nincs szó többé? amikor már sikerült elhárítani magától a meggyaláztatás szegyenét, veszedelmét.

A leány — a férfi hírlapi közlése szerint — névte nem levelezést erőszakolt vele, amif a férfi akkor szakított meg, amikor vőlegényé lett. De akkor is előbb rávette a leányt hogy nevezze meg magát. Amint közlésben mondja, ezt azért tette, hogy alkalma legyen az ábrándozót kiábrándítani. Csak mel'esleges kérdjük, mi szükség volt erre az ösmerkedésre?

A kiábrándítás megtörténhetett volna levél által is, a névtelenség megtartásával is. Sőt így lett volna igazán szép, igazán férfias es igazán nemes. S így biztosíthatna volna a férfi a maga számára a sokkal nagyobb függetlenséget, mert azzal szemben, akit már ismerünk mindjárt nagyobbá, súlyosabbá válik az a kötelezettségünk, hogy vele szemben az ő dolgában diszkrétek legyünk.

Az ösmerkedés es ennek kapcsán a kiábrándítás megtörtént s erre következett nemsokára az, hogy Dávid Regina az utcán korbácscsal támadt rá Balázs Jenőre.

Dávid Regina számára csak egy esetben lehetne mentességünk. Ha az derülne ki róla, hogy tettét beszámíthatatlan állapotban, lelki zavarodottságban, talán valami betegség igtató hatása alatt, öntudatlanul követte el.

Ha nem így történt akkor halálosan megsértette a női méltóságot, amit neki mint intelligens uri lánynak, éppen a viseletével, a finomságával, a distingváltságával lett volna kötelessége védeni; raeg nem rontani, be nem szennyezni.

A nő, aki megfélekedzik nőiségéről, eljátsza rokonszenyünket; sőt kérdésessé teszi azt is, hogy emlegetheti-e inkább a női kiváltságokat támaszkodhat-e rájuk; követelheti-e a nőnek járó, őket megillető különös figyelmeket a férfiakól.

Ha durva, ha kiméletlen, ha erőszakos: ha botránnyal provokál, hogyan vár tiszteletet s előzékenységet.

Ha a gyöngédségben rejlő háját elvesztie há gyöngédségének a beösmérésével nem győzile a férfit: hogyan remélheti, hogy megnyeri, lefegyverzi az erősebb nemet, amely már nem lehet általa többé elragadtatva s így nem érehet vágyat arra, hogy hódoljon a nőietlen nőnek?

Költői gondolat, hogy a nő még virággal sem szabad megütni. De maradjon meg igazi nőnek, aki ezt a lovagias törvényt elősmereteni óhajlja s ervényét első sorban a férfiak által kívánja biztosítani.

Leihatalanul viztasztító szigoruan számalmas lehetett az a pillanat, amikor Dávid Regina korbácscsal ment neki Balázs Jenőnek.

E nőt ebben az életben aligha fogják

elfeledni és ez lesz igazi nagy büntetése, amiért bizonyára sok könyve hullik még.

És ugyan ki tudna mentésen találni a nőt botozó férfi számára? ki az aki ötle el nem fordul.

Hisz nem lehetett volna pusztá kézzel is elhárítani a gyöngé női kezeit, végző szűk-ségben megragadhatta volna, kicsavarhatta volna a kezéből a korbácsot. Maga írja Balázs: »Hazudik akkor is, amikor azt mondja, hogy ő a (leány) korbácsával megütött. Ahoz ideje nem volt... Tehát ime mi sül ki? hogy ez a nyilvános botozás csupán az ütés szándékáért érte a magaról megfélemezett szerencsétlen leányt. »Addig folytattam a verést, írja Balázs Jenő, amíg botom darabokra nem tört.

Lehet ezt jellemezni?

KÖZGAZDASÁG.

A magyar parasztsztyál emelése.

Ita: Wiener Moszkó.
Folytatás.

Nem szándékozunk e helyen kiemelni a mezői lakosság nagy gazdasági, physikai, szellemi és erkölcsi jelenlőségét a nemzeti erő és az egész állami élet fentartása szempontjából. Ez általánosan el van ismerve, Magyarországon a parasztsztyál annál is inkább az államot fentartó elem, mert a nép zöme mezőgazdasággal foglalkozik s a kisbirtok tulajom többségben van a többi birtokoztályokhoz képest.]

Az összes gazdasági terület 52,34% a 1/4—100 kataszteri holdas ki-birtokból áll. De az a körülmény is, hogy a fennmaradó területnek csak 15,37% a esik a középbirtokra, ellenben 32,29%-a a nagybirtokra, a parasztsztyálának szintén fontos társadalmi feladatot jelöl ki. Ő az a forrás, amelyből a meggyöngyült középbirtokos-osztály részben helyreállítandó volna; a tulajdonképeni kisbirtokosság egyáltalán a társadalomnak az a része, amelyből a még első fejlődési fokán álló új polgári középosztálynak ki kellene magát egészítenie. Ehhez járul még a specialis nemzeti szempont, amely egy erős, egészséges magyar parasztsztyálának fejlődését és fentartását a nemzeti állam elengedhetetlen t a m a s z á u l megköveteli.

A kisgazda helyzete azonban már magában véve kedvezőtlenebb, mint a nagybirtokosé. Az utóbbi anyagi eszközökkel, intelligenciával és befolyással rendelkezik, a csekély egységjövendelmét eléggé pótolja a gazdaság területi kiterjedése és ez teljes mértékben elegendő szükségleteinek kielégítésére. A parasztsztyál helyzete aránylag ugyan jobb, mint a középbirtokos osztályé, amely a reáhalmozott köz- és társadalmi terhek súlya alatt sorvad, mert ha értelme és ideje elegendően is, a physikailag dolgozó és igénytelenebb paraszt még is egész erejét a saját gazdaságában értékesíti.

Ellenben a középbirtokos-osztály jelenlegi gazdasági és társadalmi befolyása csekély, az a hatalmas jelentőség, amely azt más államokban, mint a kultura hordozóját és az alsóbb néposztályok vezetőjét és tanácsadóját megilleti, eltűnt; jelentősége mi nálunk sajnos nem a jelené, hanem a múltba s talán egy távoli jövőbe tartozik. Ellenben a kisbirtokos jólétéhez a többi birtokos-osztályoknak nemcsak szociális, hanem termelési érdekei is fűződnek, mert a kisbirtokos erős, jó és aránylag olcsó munkaerő, — gyengülése, miként ez a phylloxera által sújtott bortermő vidéteken kimutatható, a napszám emelését vonja maga után.

Ha a magyar parasztsztyálának általános és különös jelentőségét imént kifejtett szomorú helyzetével egybevetjük, ha meggondoljuk, hogy ezen sok tekintetben védtelen, oktatásra és gyámkodásra szoruló osztálytól nem lehet kívánni, hogy saját erejéből segítsen magán, akkor teljesen jogosnak kell tekintenünk azt az állítást, hogy a parasztsztyál emelése hazánkban a nemzeti mezőgazdasági politika legfontosabb és legsürgősebb teendői közé tarto-

zik és első rangú állami és társadalmi feladat. Nem szabad a parasztsztyál jelenlegi szorult helyzetéből való megmentését egyedül törvényhozási reformoktól várni, miután a társadalmi tevékenység a teendők egy egész sorát keresztül tudja vinni és a tulságba menő állami akció káros s egyesek kezdeményezésére és bizonyos közönyösséget idéz elő az érdekeltekben, amelynek következtében a tetlen társadalom végül is mindent csak az államtól vár.

Éppen a magyar viszonyokat azonban m r is a mezőgazdasági körök egy bizonyos indolenciája jellemzi, amely az anyagi eszközök korlátosságával is együtt jár, míg a kormány elegendő pénz mellett a kellő szervezettel és tekintélyvel is rendelkezik arra, hogy rövidebb idő alatt nagyobb eredményt érjen el; mindkét szempontból fokozott kötelességek hárulnak az állami gondoskodásra. Feladata egyrészt a mezőgazdasági társadalom önálló erő kifejtését előmozdítani, a társadalmi egyesülést és annak tevékenységét támogatni, helyes irányba terelni és felelő felügyeletet gyakorolni; másrészt a kormányának saját magának is akcióba kell lépni, praktikus törvényeket kell kidolgoznia és alkalmas intézkedések által ki kell pótolnia a társadalom muasz-tásait.

Nálunk azonban az állam egészen a legújabb időkig a parasztsztyál sorsának javításával nem foglalkozott. A kormány célja az alkotmány helyreállítása óta általában véve a mezőgazdasági termelés emelésére irányult, e mellett tevékenysége nélkülözötte a törvényszerűsége, a tárgyilagosságot és az alaposágot, míg a nagy szociális problémák érintetlenül várta a megoldásra.

A földművelés ügyköre csak 1886-ban választott külön. Az első tevékeny földművelésügyi miniszter Szapáry Gyula gróf már 1890-ben Bethlen Andras grófnak engedte át tárczáját, a kinek négy évi eredményes működése ressortjának szük dotálása által korlátoltan és szemben az elhanyagolt mezőgazdaság minden terén felmerülő problémákka, nem válhatott a mezőgazdasági népesseg szélesebb rétegeinek javára a szándékolt mértékben. Bethlen gróf törekvései még a mezőgazdaság minden ágának egyenlő fejlesztésére irányultak, törvényhozói intézkedései és intézményei, nevezetesen a mezőrendőri és a telepítéséről szóló törvények ennel fogva inkább csak közvetve hatottak a parasztság helyzetére. A mezőgazdasági hitelszövetkezetekről, a phylloxera által megsemmisített szőlők helyreállításáról, az öntöző csatornákról, az országos állattenyésztési alapról az állategészségügyi szolgálat államiasításáról és a mezőgazdasági statisztikáról szóló törvényjavaslatok keresztül-vitele, amelyek még Bethlen gróf minisztersége idején

kezdeményeztettek és dolgoztattak ki, hivatalbéli utódjainak, Festetic Andor gróf rövid minisztersége után nevezetesen 1895-ben a földművelésügy vezetésével megbízott Darányi Ignác drnak tartattak fenn.

Folyt. köv.

Budapesti gabonatözsde.

aug. 8.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők:

Bursa	Műs	Ar 100 klg.		100 kilogramm ára	
		frtől	frtig	frtől	frtig
Tiszavidéki ó	76	7.50	7.65	80	07.75—07.85
"	77	7.60	7.75	81	07.80—08.05
"	78	7.75	7.90	82	—
Fehérmegyei	79	7.85	8.00	83	07.90—08.90
"	76	7.50	7.65	80	08.05—0.825
"	77	7.60	7.75	81	—
"	78	7.75	7.90	82	08.90—08.95
Pest vidéki ó	79	7.85	8.00	83	07.85—08.05
"	79	6.95	7.15	80	07.90—
"	76	6.95	7.25	81	07.95—07.95
"	78	7.00	7.30	82	7.80—08.00
Bánsági	79	7.15	7.45	83	0.90—
"	76	7.25	7.50	80	—
Bácskai	77	7.05	7.25	81	—
"	78	0.00	0.00	82	—
"	79	0.00	0.00	83	—
		0.00	0.00	80	—
		0.00	0.00	81	—

	Min. hekt.-ben	Arkilógram
Rozs elsőrendű	uj 70—72	6.70 6.85
" másodrendű	—	6.55 6.65
Árpa takarmánynak	60—62	5.90 6.10
" égetni való	62—64	5.60 5.80
" serfőzdei	64—66	0.00 0.00
Zab	uj 39—41	5.35 5.45
Tengeri bánsági	—	5.60 5.85
" más nemű	—	0.00 0.00
Repce bánsági	—	12.75 13.25
Köles	—	5.00 5.30

9968—9969

1900.

Ló és szarvasmarha eladás.

A városi törzs méneséből és a gazdasági törzs gujából kiselejtezt és számeletti kancza és herélt lovak, tehének, üszök, és tinók eladása elrendelveten, értesítetnek a venni szándékozók, hogy a lovak f. 1900. évi augusztus hó 12-ik napján, a tehének, üszök és tinók pedig augusztus 13-án d. e. 9 órakor a ló illetve a baromvászárterén fognak árverés útján eladatni. A lovak, tehének, üszök és tinók a városi epreskerti telepén bármikor megtekinthetők.

Debreczen, 1900. aug. 7.

A városi tanács.

KOVÁCS GYULA vaskereskedő

Piacz-utca, a Bika szálloda mellett.

mint egyedüli elarusító Debreczen és vidékére, ajánlja nagy választékban raktáron levő, elősmert, legjobb minőségű

Eperjesi cserépkályháit,

melyek ez iparágban első rangot foglalnak el és számos elsőrendű kitüntetésben részesültek.

Jutányos árak mellett

a legszolidabb és legpontosabb kivitel biztosittatik.

Egész épületek kályhaberendezését tetemes árengedménnyel vállalom el.

Régi kályhák tisztítását és átrakását a legelőnyösebb árak mellett eszközöltetem.

Kész felállított mintakályhák raktáramon megtekinthetők.

APRÓ HIRDETÉSEK

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

2 Zala-Drill sorvető-gép, teljesen jó karban, feltűnően olcsón eladó Klein Jakab gépraktárosnál, főpiacz, főtrafik udvar. 5.

Ügyes ügynök magas provisió mellett állandó alkalmazást nyerhet. Czim a kiadóhivatalban. 18.

Leány, női kalap üzletben, ki az eladásban és készítésben elegendő ügyességgel és jártassággal bír, azonnal alkalmazást nyer a Párisi Divat Áruházban Debreczen a főposta mellett. 10.

Nedves falak

gyökeres szárazzá tételét

elvallalja valódi természetes aszfalttal

LUKÁCS VILMOS,

beton, cement, tetőfedő és aszfalt vállalata

DEBRECZEN, Hatvan-utca 5.

○ Pártoljuk a hazai ipart! ○

Éső debreczeni fésűgyár

Kandia-utca, 15 szám.

Ajánlja a legjobb ökor és bivaly szaruból készített fésűből dusan berendezett raktárát a n. e. közönség szíves megtekintésére. Készít továbbá minden szaruból előállítható tárgyakat a legjutányosabb árak mellett.

Ismét eladóknak megfelelő engedély!

Ugyanitt egy — a gépkezelésben teljesen jártas — magyar illetőségi szakember azonnal alkalmazást nyer.

○ Elsőrendű hazai szakerőktől! ○

Aranyéremmel kitüntetett tökéletes fagymentes kutszivattyuk 60 koronától kezdve díjtalan felállítással, — egyéb építkezési vastárgyak házhoz szállítással gyári áron kaphatók.

A szüreti idényre pedig minden külföldinél jobb és olcsóbb szintén aranyéremmel díjazott, saját gyártmányu

Borsajtókészülőzuzók

lesznek raktáron a

Debreczeni Vasöntöde és Géplakatosság

Péterfia Hadház-utcai telepén, mely mindennemű gazdasági, ipari és háztartási gépek javítását is legjutányosabban végzi.

Sertéstenyésztők figyelmébe!
A 13652. szám alatt szabadalmazott **SOMOGYI GÉZA**-féle állatok emésztését elősegítő por **mindenféle sertésbetegségek ellen sikeres hatással bír.**

A 13652. sz. magy. kir. szabadalmi okiratnak kivonata.

Jelen találmány tárgya egy eljárás, áll a táppor előállítására, melyet állatok, különösen sertések úgy folyékony, mint szilárd táplálékába belekeverve, annak emészthetőségét megkönnyíti. Mint a tapasztalatok bizonyították, ezen tápporral ellátott táplálék az állat szervezetére igen jótékonyan hat, a mennyiben annak ellenálló képességét betegségek ellen már aránylag rövid használat után nagy mértékben növeli.

Figyelmeztetés.

A por, melyet étellel együtt bevesz a sertés, a gyomorból megemésztés után a vékonybelekbe kerül, a hol az tovább emésztődve annak alkalmas részei a bél szívo odényei (bolyhai) által felszívódnak s a tápláló szervek erein keresztül a vérbe vitetnek és számtalan véredény által szétterjednek a test minden részébe; innen van tehát az, hogy a por tartalma szerint belsőleg hat, mert ha találmányom rendszeresen használva lesz, sikeres eredménnyel jár.

Szakvélemény és kísérletezési eredmények.

Igen tisztelt Uram!

Ezen pár sorban fejezem ki köszönetem és elismerésem az ön által föltalált ugynevezett „Emésztést elősegítő por” nálunk tett jó hatásáért; a siker, mit elértünk, valóban meglepő; legyen meggyőződve tisztelt uram, hogy ezen kis község, hol pora a nagymértékben uralkodó sertés betegségeket teljesen megszüntette, — hálás köszöneteinek nyilvánítása mellett oda fog törekedni, hogy minél több helyen és egyéneknek ismertesse emésztési porának megbecsülhetetlen értékét.

Adorján, 1900. január havában.

A község nevében: kiváló tisztelője

Daróczy Albert, községi főbíró.

Tekintetes Somogyi Géza urnak Arad.

Értesitem, hogy az Ön gyártmányát képező állat-tápport kipróbálva, azt az állatok, — kiválólag pedig a serékek táplálásánál jónak találok, — s ugy az állat emésztésére, valamint az e etleg fellépő betegség gyógyítására és meggyógyítására bárkinék is a legmelegebben ajánlom.

Székesfehérvár, 1900. február 24.

Tisztelettel: **Pauer István,**

Székesfehérvár sz. kir. város állatorvosa.

Ezenkívül számos elismerések vannak az ország legelső uradalmaitól, gazdaktól állatorvosoktól stb. kik írják, hogy a por miféle állatnál lett kipróbálva és mire volt sikeres hatása. Számos elismerő levelek minden fűszerüzletben megnézhetők. — 1 doboz 18—45 és 90 kr., vidékre 1 kilón felül franco adom.

Kapható **Debreczenben Deutsch Albert és fia, Geréby Fülöp utédei és Göcsey István** uraknál.

Viszonteladóknek árkedvesményt nyújtok.

A világ legnagyobb két csodája! Itt először láthatók!

A Párisból visszaérkezett két világhírű szegedi óriás, kik Párisban a legnagyobb feltűnést keltettek, most hazánk nagyobb városait meglátogatják és mindenütt csak rövid ideig tartózkodnak.

A világ szépsége, a melyet megmagyarázni az ember szóval képtelen, csakis szemmel látni kell!

az 5 éves óriás leányka

aki 140 cm. magas, 130 font nehéz.

A világ legnagyobb fiu gyermeke óriások-óriása

Feketehegyi Német Nagy Pál,

a 17 éves szegedi óriás fiu; aki az emberiség között még eddig el nem ért magasságot, **2 métert meghalad,** mivel nagysága **225 cm., épen ezért az óriások királyának nevezetik.**

Az óriások a párisi vilákiállításán be lettek mutatva a köztársasági elnök urnak és a legnagyobb dicséretet nyertek.

Látható a vásártéren a vásár tartama alatt naponta reggel 9 órától este 10 óráig.

Beléptidij 20 fill., pórnép, gyermek és katona 12 fill.

Szíves pártfogást kér tisztelettel

kisvárdai Baresy Antalné

a szegedi körszakalás nő, az óriások impresszáriója.